Social Welfare Quarterly, Vol 23, Spring 2023, No 88

بررسی نقش سازمان های مردم نهاد در حل مسائل اجتماعی (فراتحلیل تحقیقات انجام‌یافته در سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۷۰)

۱. خدیجه حاتمی خلجان
دکتر جامعه‌شناس، گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی اقتصادی، دانشگاه الزهرا، تهران، ایران (نویسنده مسئول)
<kh.hatamikheljan@alzahra.ac.ir>

۲. مریم قاضی‌نژاد
دکتر جامعه‌شناس، گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی اقتصادی، دانشگاه الزهرا، تهران، ایران.

۳. سوسن باستانی
دکتر جامعه‌شناس، گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی اقتصادی، دانشگاه الزهرا، تهران، ایران.

۴. فیروز راد
دکتر جامعه‌شناس، گروه علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

واژه‌های کلیدی:

سازمان‌های مردم‌نهاد، مسائل اجتماعی، فرا تحلیل، اندازه اثر، CMA ۲

تاریخ دریافت: *۱۴۰۰/۱۰/۲۳*

تاریخ پذیرش: *۱۴۰۱/۱۲/۱۶*

مقدمه: *افزایش شمار و تأثیرات سازمانهای مردم‌نهاد در عصر حاضر چشمگیر است. بطوریکه می‌توان این سازمانها را جزء بهترین راه‌حلها و عوامل کلیدی در کاهش و حل مسائل اجتماعی دانست. هدف از انجام پژوهش حاضر، فراتحلیل تحقیقات انجام‌یافته درزمینه نقش سازمانهای مردم‌نهاد در حل مسائل اجتماعی است.*

روش: *جامعه آماری پژوهش، همه تحقیقات انجام‌یافته در این حوزه، در سالهای ۱۳۹۸ - ۱۳۷۰ است. از طریق جستجو در بانکهای اطلاعاتی، ۱۰۴ پژوهش استخراج شد و اطلاعاتی کلی درباره‌شان جمع‌آوری شد. سپس برای محاسبه آماره اندازه اثر، از میان تحقیقات مذکور، تنها آن دسته از پژوهشهایی انتخاب شدند که به‌صورت کمی و با روش پیمایش انجام گرفته بودند که تعدادشان به‌صورت تمام‌شماری شامل ۲۳ مقاله (علمی-پژوهشی) و پایان‌نامه بوده است.*

یافته‌ها: *عمده تحقیقات انجام‌یافته به روش کیفی بوده است. بنابراین با غلبه روش کیفی در تحقیقات این حوزه مواجه هستیم. بر طبق یافته‌ها، متغیرهای محیط‌زیست، توانمندسازی زنان، کودکان خیابانی، پیشگیری از جرایم، توسعه شهری و روستایی، امنیت و اعتیاد جزء موضوعات پرتکرار در پژوهشهای این حوزه بوده‌اند.*

نتایج «اندازه اثر» حاکی از آن است که بیشترین اندازه اثر به ترتیب مربوط به متغیرهای پیشگیری از جرم، اعتیاد، توانمندسازی زنان و کودکان و حفظ محیط‌زیست بوده است.

بحث: *بر اساس نتایج حاصل از بررسی حاضر، می‌توان اذعان داشت در بخش عمده‌ای از تحقیقات موردبررسی، با اشکالات روش‌شناختی مهمی همانند عدم تعریف دقیق مفاهیم و نحوه سنجش آنها، عدم انتخاب جامعه آماری مناسب و عدم ارتباط مناسب بین مبانی نظری و فرضیات تحقیق، عدم استفاده از سنجه‌های استاندارد و عدم پاسخگویی دقیق به فرضیات و اهداف مواجه هستیم.*

Social Welfare Quarterly, Vol 23, Spring 2023, No 88

Investigating the Role of Non-governmental Organizations in Solving Social Problems; (A Meta-analysis of Research Conducted 2010-2018)

1- Khadijeh Hatami Khaljan
Ph.D. in Sociology, Department of Social Sciences, Faculty of Social and Economic Sciences, Al-Zahra University, Tehran, Iran. (corresponding author) <kh.hatamikheljan@alzahra.ac.ir>.

2- Maryam GhaziNejad
Ph.D. in Sociology, Department of Social Sciences, Faculty of Social and Economic Sciences, Al-Zahra University, Tehran, Iran.

3- Susan Bastani
Ph.D. in Sociology, Department of Social Sciences, Faculty of Social and Economic Sciences, Al-Zahra University, Tehran, Iran.

4- Firooz Rad
Ph.D. in Sociology, Department of Social Sciences, Payam Noor University, Tehran, Iran

Key Words
NGOs , Social problems, Meta-Analysis, Impact Size, CMA2.

Received: 2022/01/13
Accepted: 2023/03/07

Introduction: The purpose of this study was to conduct a meta-analysis of the research conducted on the role of Non-governmental Organizations (NGOs) in solving social problems.

Methods: The statistical population of the study is all articles and dissertations conducted in Iran in this field during the years 1991-2019. Through research in databases, 104 research studies were extracted and general information about them was provided in the next step to calculate the effect size selected only those research studies that had been done quantitatively using surveys, the number of which is a total of 23 articles (scientific-research) and dissertations

Findings: Findings showed that 29.8% of the research was done quantitatively and 70.2% was done qualitatively. According to the findings, environmental variables, women's empowerment, street children, etc. crime prevention, urban and rural development, security, and addiction have been among the most frequent variables in research in this field. The results of "effect size" statistics indicate that the highest effect size is related to the variables of crime prevention with a coefficient of 74%, then the variables of addiction, empowerment of women and children, and the environment respectively with coefficients of 45%, 42%, and 41%.

Discussion: Finally, most of the studies appeared to suffer from major methodological problems and statistical treatment, lack of selection of the appropriate statistical population, etc., so we cannot rely too much on the relationship size estimates. Accordingly, the size of the effects estimated in the present study may not be very accurate.

Citation: Hatami Khaljan K, Ghazi Nejad M, Bastani S, Rad F. (2023). Investigating the role of non-governmental organizations in solving social problems (Meta-analysis of research 1370-1398). refahj. 23(88), 195-215.
URL: http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-4028-fa.html

Extended Abstract

Introduction: Social problems have always existed throughout the history of human social life. Although entering the modern age has solved or reduced a number of older social problems, modernity itself has generated a large number of social problems, so that today we see the diversity, multiplicity, and increasing growth of social problems. As official and unofficial statistics show, the current state of social harm in the country is worrying. Reducing and solving social problems has always been one of the most important tasks and concerns of governments, but the experiences of global development and the failure of past government models in solving social problems Indicates that a purely governmental approach to achieving sustainable development and solving social problems is not very effective, and instead citizens themselves should seek to solve existing problems in the form of non-governmental organizations. Voluntary and non-governmental organizations are social organizations that mediate between individuals and society. The increase in the number and impact of these organizations in the present century is significant. These organizations can be considered as one of the best solutions and key factors in solving and reducing social problems. The purpose of this study is to conduct a meta-analysis of the research conducted on the role of non-governmental organizations in solving social problems.

Method: The statistical population of the study is all articles and dissertations done in Iran in this field in during the years 1991-2019. Through research in databases, 104 researches were extracted and general information about them was provided and in the next step to calculate the Effect size only those research studies were selected that had been done quantitatively using survey questionnaires, the number of which is a total of 23 research papers (academic articles) and dissertations.

Findings: Findings showed that 29.8% of the research was done quantitatively, and 70.2% was conducted qualitatively. Therefore, we are faced with the dominance of qualitative method in research in this field. Of the total research conducted in the field of the role of non-governmental organizations in solving social problems, 56.7% are articles and 43.2% are dissertations. Findings show that 26.9%

of research has been done in the field of social sciences, 38.4% in the field of law, 10.5% in the field of political science, 7.6% in the field of geography, and 16.3% in other fields. Therefore, most research has been done in the fields of law and social sciences. According to the findings, 61% of the articles were scientific-research studies, 18.6% were promotional scientific studies, and 20.3% were conference papers and other types of articles. The findings showed, environmental variables, women's empowerment, street children, etc. crime prevention, urban and rural development, security and addiction have been among the most frequent variables in research in this field. The results of "effect size" statistics indicate that the highest effect size is related to the variables of crime prevention with a coefficient of 74%, then the variables of addiction, empowerment of women and children, and the environment respectively with coefficients of 45%, 42%, 41%.

Table (8) meta-analysis findings using Schmidt-Hunts method combined effect size

The dependent variables	Fixed combination effects	Random Composite Effects	Distance Fixed Effects	Random Effects Confidence Distance	Heterogeneity Test	Degree of Freedom
Addiction	0.45	0.45	0.34-0.55	(0.22-)-1.17	0.22	1
Crime Prevention	0.74	0.72	0.67-0.79	2.97-(-1.53)	6.611	4
the environment	0.42	0.42	0.37-0.47	0.7-0.14	0.116	5
Empowerment of women, children	0.41	0.35	0.35-0.47	0.7-0.001	0.185	5
Urban and rural development	0.28	0.28	0.20-0.34	0.39-0.16	0.007	3
Security	0.16	0.18	0.07-0.25	0.38-(-0.02)	0.016	1

Discussion: By reviewing and analyzing the findings of the research under study, some of the criticisms in previous research studies were as follows.

One of the issues that was observed in most of the research studies was that although the subject of the research was to measure the relationship or the impact of

non-governmental organizations on solving various social problems, but in practice no measurement was done and no real data was provided. And the data presented were abstract data in such a way that the researcher did not measure the real impact of organizations in problem solving, but referred to experts and relevant people and asked them about the role and effects of NGOs in solving social problems. For example, in a study entitled "The Role of Public Institutions' Participation in Social Crime Prevention" (2016), no real data were provided on measuring the performance of NGOS. And the research data were abstract and arose from the personal views of employees and social, judicial and disciplinary experts of the police and managers and employees of NGOs

One of the important features of a research study, especially in quantitative research, is a clear and operational definition of variables and how to measure them in research. Unfortunately, in some studies, it was found that the researcher did not specify what his definition of research variables was and with what criteria and items he measured them. For example, in a study entitled "The Impact of NGOS Activities on Crime Prevention of Women Heads of Households" (2010), there appeared to be a similar objection. Independent variable indices were also distinguishable only by hypotheses, and no explanation was given as to what components and items these indices were measured with.

Prolonging and presenting topics that have little to do with the subject of research is one of the weaknesses of many studies, and this issue was especially evident in the research literature.

One of the problems of research is that the title of the research is not clear and also does not respond accurately to the hypotheses and objectives of the research. For example, in the study "Study of Social Capital with Emphasis on the Role of Non-Governmental Organizations in the Prevention of Addiction" (2011), as can be seen, the title of the research does not correctly specify the subject of the research. And the place of cause and effect of the variables in the title was not clear. In addition, the aims of the study state, "This study seeks to examine the extent to which NGOs can be effective in preventing addiction by emphasizing social capital." On the other hand, the research sample only includes addicts in medical centers, and the question arises that when there are no non-addicted people in the sample, how

can it be said that these centers have affected the prevention of addiction through their impact on increasing social capital? Of course, the research included good findings, but there was not much agreement between the research findings and the title and purpose of the research.

Finally, in a general conclusion, it can be acknowledged that in this study, although according to the requirements of quantitative meta-analysis method, the effect size was measured, but in the opinion of the researchers, most of the studies suffered from major methodological problems and appropriate statistical treatment, like not choosing the appropriate statistical population, etc. so we cannot rely much on estimates of the size of the relationship, therefore the size of the effects estimated in the present study may not be very accurate.

Ethical considerations

Authors' contributions

All authors contributed in producing of the research.

Funding

The present study did not have any sponsors.

Conflicts of interest

The authors declared no conflict of interest.

Following the ethics of research

In this article, all rights relating to references are cited and resources are carefully listed.

مقدمه

مسائل اجتماعی همواره در طول حیات اجتماعی بشر وجود داشته است. هرچند ورود به عصر مدرن باعث حل یا کاهش شماری از مسائل اجتماعی گذشته شده، درعین‌حال خود مدرنیته، مولد شمار متعددی از مسائل اجتماعی بوده است. بطوریکه امروزه شاهد تنوع، کثرت و رشد روزافزون مسائل اجتماعی هستیم. همان‌طور که آمارهای رسمی و غیررسمی نشان می‌دهند، وضعیت آسیبهای اجتماعی در کشور در حال حاضر نگران‌کننده است. کاهش ازدواج و افزایش طلاق در سطح کشور رخ داده است و میانگین طلاق، یک طلاق به ازای ٤.٥ ازدواج است.

وجود ١١ میلیون جوان آماده ازدواج، افزایش همباشی سیاه، تغییر منحنی ابتلا به ایدز با گرایش ارتباطات جنسی (میزان ابتلا به ایدز از طریق ارتباط جنسی نسبت به سال ٦٥، سه برابر شده است) را شاهد هستیم. درزمینه اعتیاد، وجود بیش از دو میلیون و ٨٠٠ هزار معتاد به مواد مخدر و ٥ میلیون معتاد به مصرف مشروبات الکلی در کشور، آماری قابل‌ملاحظه است. همچنین تعداد کودکان بدسرپرست و رشد جرایم کودکان و افزایش آمار زنان خودسرپرست نیز قابل‌تأمل است.

آمار زنان خودسرپرست در طول پنج سال گذشته رشد ١٠٠ درصدی داشته و سه میلیون زن بی‌سرپرست وجود دارد. وجود ٥ هزار و ١٤٣ خودکشی در سال ٩٨[1] و نبود نشاط اجتماعی (ایران ازنظر شاخص نشاط اجتماعی در میان ١٨٥ کشور در رتبه ١٠٥ قرار گرفته)[2] را شاهد هستیم. بحران محیط‌زیست جدی است. طبق شاخص عملکرد زیست‌محیطی[3] سال ٢٠١٨ که از سوی دانشگاههای بیل و کلمبیا انجام شده و ٢٢ فاکتور محیطی چون منابع آب، آلودگی هوا، تنوع زیستی و تغییرات آب‌وهوایی را موردبررسی قرار داده بودند، ایران از میان

1 https://www.imna.ir/news462016/
2 http://psychnews.ir/
3 EPI

۱۳۲ کشور موردمطالعه، در جایگاه ۸۰ ام قرار گرفت (مرزبان، ۲۰۱۹).

همه این آمارها از نشانه‌های بحرانی بودن مسائل اجتماعی در کشور است که باید جدی‌تر و با برنامه عملیاتی دقیق‌تر و قوی‌تری به‌سوی مدیریت کاهش و حل آن حرکت کرد.

کاهش و حل مسائل اجتماعی همواره از اهم وظایف و دغدغه‌های دولتها بوده است. اما تجارب توسعه جهانی و ناکامی الگوهای دولتی گذشته در حل مسائل اجتماعی، حاکی از آن است که رویکرد صرف دولتی برای تحقق توسعه پایدار و رسیدگی به مسائل اجتماعی چندان کارا نبوده و به‌جای آن، خود شهروندان باید در قالب سازمانهای مردم‌نهاد به دنبال رفع مشکلات موجود باشند؛ زیرا کثرت مسائل و پیچیدگی امور در جامعه، مشارکت همه افراد با عقاید و آراء متنوع را ایجاب می‌کند. لذا کسب نوع خاصی از همبستگی اجتماعی و اتصال افراد به جامعه و مشارکت در آن، از اصول اساسی جامعه نوین محسوب می‌شود.

سازمانها و تشکلهای داوطلبانه و غیردولتی که سازمانهای اجتماعی واسط بین افراد و جامعه بزرگ‌تر هستند، نقشی واسطه‌ای در تقویت همبستگی اجتماعی ایفا می‌کنند. ایجاد این سازمانها در بطن جامعه و مشارکت افراد در آنها ضمن اینکه مانع ازخودبیگانگی و جدایی افراد از جامعه می‌شوند، فرصتهایی را نیز برای ابراز وجود و ارائه آزادانه عقاید و تصمیمات برای افراد و گروهها فراهم می‌کند. بنابراین توجه و تعلق افراد به مسائل عمومی و جمعی افزایش می‌یابد و باعث ایجاد همبستگی اجتماعی می‌شود (نوربخش، ۲۰۱۱).

در سطح جهانی شمار سازمانهای غیردولتی بین‌المللی از سال ۱۹٦٤ تا ۱۹۹۸ بیست برابر شده است. همچنین در دهه ۱۹۹۰ سازمانهای غیردولتی بیش از ۲۰% رشد کرده‌اند و اکنون سازمان ملل بیش از ۳۱۸۷ سازمان غیردولتی مشاوره‌ای دارد که نشان‌دهنده رشد ۳۰ % از سال ۲۰۰۳ تا ۲۰۰۹ است (تودارو و اسمیت[1]، ۲۰۰۹). تعداد افرادی که در سراسر جهان به

1 Todaro and Smith

سازمانهای غیردولتی پول می‌دهند از ۱.۲ میلیارد در سال ۲۰۱۱ به ۱.٤ میلیارد در سال ۲۰۱٤ افزایش یافته است و تا سال ۲۰۳۰ انتظار می‌رود که این تعداد به ۲.۵ میلیارد نفر برسد[1].

نظریه‌پردازان اجتماعی مهمی چون دورکیم، توکویل، آلن تورن، گیدنز، هابرماس و... از اهمیت جایگاه این سازمانها در جهان مدرن و تأثیرگذاری‌شان، بر سیاستهای عمومی سخن گفته‌اند. همان‌طور که دولت می‌تواند محیطی مناسب برای سازمانهای غیردولتی فراهم کند، سازمانهای غیردولتی نیز می‌توانند دستور کار توسعه دولتها را با استفاده از روشهایی انعطاف‌پذیر و نوآورانه در سطوح مردمی به‌طور اقتصادی‌تر و کارآمدتر اجرا کنند. راه‌حلهای ملموس را برای مشکلات اجتماعی به‌طور مؤثرتر ارائه دهند که شامل هزینه‌هایی کمتر از ادارات دولتی در زمینه‌هایی مانند کار اجتماعی و یا مدیریت مؤسسات رفاه اجتماعی باشد (چیوچسکو[2]، ۲۰۰۹).

سازمانهای غیردولتی از طریق انتشار و اطلاع‌رسانی عمومی (ارتباطات)، جلب مشارکت عمومی (بسیج عمومی)، جمع‌آوری کمکهای مردمی کوچک و منابع (بسیج منابع)، ایجاد، گسترش و تقویت هماهنگی با دولت در پیشگیری از آسیبهای اجتماعی نقش ایفا می‌کنند.

نقش سازمانهای مردم‌نهاد در حل انواعی از مسائل اجتماعی در کشور قابل‌ملاحظه است. به‌طور مثال، درزمینه اعتیاد سالانه بیش از ۸۰ درصد برنامه‌های کاهش آسیب و درمان در کشور توسط ۲ هزار و ۲۷۱ سازمان غیردولتی فعال در این زمینه انجام می‌شود که ۳۷ درصد در برنامه‌های پیشگیری، ٥٦ درصد در درمان و ۷ درصد در کاهش آسیبها نقش دارند. طبق آخرین آمار، تقریباً ۱۰۰ سازمان غیردولتی به‌طور خاص برای کمک به حل چالشهای رو به رشد معتادان در حال کار هستند.

بزرگ‌ترین سازمان غیردولتی درزمینه اعتیاد، سمن «تولد دوباره» است که عمدتاً بر

1 Charities Aid Foundation © 2021- https://www.cafonline.org
2 Ciucescu

پیشگیری و درمان سوءمصرف مواد مخدر، کاهش آسیب و کاهش تقاضای مواد مخدر تمرکز دارد. در مورد محیط‌زیست نیز تعداد تشکلهای زیست‌محیطی در کشور ۸۹۱ مورد است[1] و دو هزار سمن در حوزه زنان و خانواده در کشور فعالیت دارند[2]. این سازمانها شکاف بین دانش محلی و فنی را در تلاش برای یافتن راه‌حلهای بلندمدت که به‌طور گسترده توسط گروههای هدف پذیرفته می‌شوند، پر می‌کنند. به‌این‌ترتیب، رویکردهایی جدید در حل مسائل و انتشار دانش به سازمانهای دیگر از طریق ارتباط آنها با سازمانهای محلی بکار گرفته می‌شود که این امر از طریق پیوستن به شبکه یا ایجاد ارتباط با سازمانهای بین‌المللی انجام می‌گیرد (چیوچسکو، ۲۰۰۹).

یک جمع‌بندی اجمالی از موارد فوق‌الذکر مبین این مسئله است که طبق آمارها و شواهد موجود، از یکسو شمار و شدت مسائل و آسیبهای اجتماعی روزبه‌روز در کشور افزایش می‌یابد و نیاز مبرم به یافتن راه‌حلی برای کاهش و مهار آنها احساس می‌شود و از سوی دیگر طبق نتایج سایر کشورها، سازمانهای مردم‌نهاد را می‌توان جزء بهترین راه‌حلها و عاملهای کلیدی در حل و کاهش این مسائل به شمار آورد که این امر خود نیازمند بررسی علمی و شناخت نقش و تأثیرات آنها در این حوزه در کشور است. جستجو در تحقیقات پیشین نشان داد که شمار نسبتاً زیادی از تحقیقات موجود در این حوزه به بررسی نقش سازمانهای مردم‌نهاد در حل مسائل و آسیبهای اجتماعی پرداخته‌اند و این وفور تعداد، محققین پژوهش حاضر را مجاب کرد که بجای مطالعه مستقیم نقش و تأثیرات این سازمانها در حل مسائل اجتماعی، به بررسی و فراتحلیل تحقیقات پیشین در این حوزه بپردازند. به نظر می‌رسد جمع‌بندی تحقیقات پیشین و دست‌یابی به شاخص «اندازه اثر» این سازمانها در حل آسیبهای اجتماعی، خود گام مفیدی در شناخت میزان اهمیت و عملکرد سازمانهای مردم‌نهاد است.

1. https://www.irna.ir/news/82689220/
2. http://women.gov.ir/fa/news/4020/

مبانی نظری

اصطلاح NGOs به معنای سازمانهای غیردولتی است و سازمانهای متنوعی مانند «سازمانهای داوطلبانه خصوصی»، «سازمانهای جامعه مدنی» و «سازمانهای غیرانتفاعی» را در برمی‌گیرد (مک گان و جانستون[1]، ۲۰۰۵). اصطلاح سازمان غیردولتی طیف وسیعی از گروهها و سازمانها را از گروههای فعال دیده‌بان و سازمانهای امدادی گرفته تا سازمانهای توسعه و سیاسی توصیف می‌کند (هال جونز[2]، ۲۰۰۶). بزرگ‌ترین سازمان غیردولتی جهان بنیاد بیل و ملیندا گیتس با سرمایه‌ای معادل ۲۸.۸ میلیارد دلار است. ۱۶۰ سازمان غیردولتی بین‌المللی (INGOS) درآمدهای سالانه ۲.۳ میلیارد دلاری را جمع‌آوری کرده‌اند (آل[3]، ۲۰۰۰).

اولین سازمان غیردولتی در جهان جامعه ضد برده‌داری و به دنبال آن صلیب سرخ و کاری تاس[4] بود، جنبشی که در اواخر قرن ۱۹ به وجود آمد... بااین‌حال، اصطلاح سازمان غیردولتی از اواخر جنگ جهانی دوم سرچشمه گرفت. زمانی که سازمان ملل متحد درصدد تمایز بین سازمانهای خصوصی و آژانسهای تخصصی بین‌دولتی بود. بیشتر جنبشهای سازمانهای غیردولتی پس از دو جنگ جهانی در درجه اول ماهیت انسان‌دوستانه داشتند. به‌عنوان‌مثال، سازمان نجات کودکان[5] پس از جنگ جهانی اول شکل گرفت و مراقبت[6] پس از جنگ جهانی دوم شکل گرفت (هال جونز، ۲۰۰۶). استعمارزدایی آفریقا در دهه ۱۹۶۰ منجر به طرز تفکر جدیدی شد. شیوه‌ای که به دنبال اهداف کاهش فقر بود. درگیریهای مسلحانه دهه ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ (ویتنام، آنگولا، فلسطین) باعث شد سازمانهای غیردولتی اروپایی وظیفه واسطه‌ها را برای دیپلماسی غیررسمی به عهده بگیرند. حمایت آنها از مردم محلی در تخریب رژیم آپارتاید در آفریقای جنوبی و دیکتاتوریهای فردیناند مارکوس در فیلیپین و آگوستو پینوشه

1. McGann and Johnstone
2. Hall-Jones
3. Aall
4. Caritas
5. Save the Children
6. CARE

در شیلی تأثیر داشت. علاوه بر این، در اواسط دهه ۱۹۸۰، بانک جهانی متوجه شد که سازمانهای مردم‌نهاد مؤثرتر و سالم‌تر از کانالهای دولتی معمولی هستند. بحران غذا در اتیوپی در سال ۱۹۸٤ بازار جدیدی برای «کمکهای بشردوستانه» ایجاد کرد (برتو[1]،۲۰۰۱).

در ایران مساجد، تکایا، هیئتهای مذهبی و قهوه‌خانه‌ها را نهادهای غیردولتی سنتی قدیمی می‌دانند و پس‌ازآن صندوقهای قرض‌الحسنه، خیریه‌ها، انجمنهای اسلامی و حتی دوره‌های فارغ‌التحصیلی در دوران بعدتر و سپس اتحادیه‌ها، اصناف و نظامهای صنفی و مهندسی و غیره، شکلهای جدیدتر نهادهای مدنی هستند. سازمانهای مردم‌نهاد جدید در ایران در پی رخدادهای دهه ۱۳۷۰ و پس از گذشت حدود یک دهه از انقلاب اسلامی گسترش یافتند (حیدری و جمشیدی، ۲۰۱٦).

در رابطه با نظریه‌های مرتبط با نقش سازمانهای مردم‌نهاد در حل مسائل اجتماعی باید گفت که درمیان نظریه‌های مطرح در حوزه جامعه مدنی و سازمانهای مردم‌نهاد در یک تقسیم‌بندی کلی، سه دسته نظریه وجود دارد. دسته اول نظریه‌های کلاسیک است که در آن، نظریه‌پردازانی همچون الکسی دو توکویل و امیل دورکیم... وجود دارند. در دسته دوم نظریه‌های جامعه مدنی و جنبشهای اجتماعی جدید را شاهد هستیم که بر پایه نظریه‌های نظریه‌پردازانی چون آلن تورن، آنتونی گیدنز، یورگن هابرماس، مانوئل کاستلز و ... شکل گرفته است. این نظریه‌ها که ذیلِ رویکرد جامعه مدنی طبقه‌بندی می‌شوند، بر خصوصیتِ «اجتماعی» جنبشهای اجتماعی تأکید دارند و ماهیت اصلی جنبشها را در فضایی متفاوت از فعالیتهای سیاسی ارزیابی می‌کنند. به‌بیان‌دیگر، در پی تغییر قدرت سیاسی نیستند، بلکه روابط اجتماعی و جامعه مدنی را هدفِ کنشهای خود قرار داده‌اند. دسته سوم دربردارنده نظریه‌های سرمایه اجتماعی و مشارکت است که توسط نظریه‌پردازانی چون جیمز کلمن، رابرت پانتام، فرانسیس فوکویاما و ... مطرح شده است (حاتمی و همکاران، ۲۰۲۰).

1. Berthoud

در این پژوهش به فراخور موضوع تحقیق، به آن دسته از نظریه‌هایی پرداخت می‌شود که بیشتر، بر نقش این سازمانها در حل مسائل اجتماعی معطوف هستند.

توکویل بر یک فضای زندگی انجمنی در جامعه تأکید می‌کند و آن را در پیشرفت یک جامعه مؤثر می‌داند. این انجمنهای متکثر و متعدد چشم مستقل جامعه را تشکیل می‌دهند و با تمرکز بر فعالیتهای روزمره و نه صرفاً رویدادهای سیاسی، مشارکت در ابعاد وسیع‌تری از جامعه را میسر می‌کنند و با پرداختن به مسائل کوچک، باعث بیداری و هوشیاری در جامعه می‌شوند. این نوع نگاه توکویل به جامعه مدنی راهکار برون‌رفت از معضلات کنونی جامعه مدنی ایران است (سعیدی، ۲۰۰۳).

دورکیم تشکلهای صنفی و انجمنها را در جامعه نوین امری ضروری می‌داند و آن را به‌عنوان راهی برای درمان بیماریهای جامعه جدید مطرح می‌کند. دورکیم بر این عقیده است که یک جامعه با افراد بی‌شمار سازمان‌یافته و یک دولت بزرگ که درصدد به هم فشردن و در برگرفتن آنها است، به یک موجود دهشتناک تبدیل می‌شود. چراکه فعالیت جمعی بیش از آن پیچیده است که دولت بتواند بیانگر آن باشد. مضاف بر اینکه دولت از افراد، بسیار دور است و روابطش با آنها جنبه خارجی و متناوب و نه مداوم دارد؛ بنابراین دولت امکان نمی‌یابد که به‌خوبی در وجدانهای فردی نفوذ کند و آنها را باطناً اجتماعی کند. ازاین‌رو اگر پهنه دولت تنها محیط تشکیل افراد برای کارهای زندگی جمعی باشد، ناگزیر افراد از خود و از دولت جدا می‌شوند و جامعه متلاشی می‌شود (حسینی، ۲۰۰۵).

طبق گفته‌های ملوچی[1] (۱۹۹٦)، در جوامع پیچیده‌ای که نیاز به یکپارچه‌سازی بیشتر دارند و کنترل خود را حتی بر انگیزه‌های عمل گسترش می‌دهند، جنبشهای اجتماعی جدید مخالف نفوذ دولت و بازار در زندگی اجتماعی روزمره هستند و فعالانه از هویت فردی و حق انتخاب زندگی شخصی در برابر دست‌کاری در سیستم دفاع می‌کنند (دلا پورتا و دیانی ۲۰۲۰).

1. Melucci

ازنظر گیدنز، جنبشهای اجتماعی جدید، واکنشی در برابر احساس ناامنی وجودی ناشی از مخاطرات دنیای مدرن هستند. فزونی خطرات و بحرانهای مدرنیته، درگیرشدن انبوه انسانها با آن، کاهش نظارت محلی بر مخاطرات، آگاهی از این امر در سطحی وسیع، احساس دلهره و اضطراب را تقویت کرده است و هابرماس نیز فعالیت افراد در انجمنها - که دور از سلطه دولت و اقتصاد هستند - را جستجوی کیفیت زندگی، حقوق انسانی تحقق خویش و مبارزه علیه جریانهای سرکوبگر نظامهای سیاسی و اقتصادی می‌داند. انجمنها و سازمانهای غیردولتی که مجرای عمل جنبشهای اجتماعی جدیدی محسوب می‌شوند، فاقد بوروکراسی رسمی و روابط اقتدارآمیزند. آنها سازمان‌دهی انعطاف‌پذیر، گرمی روابط و اهداف غیرسیاسی و غیراقتصادی دارند؛ بنابراین عقلانیت حاکم بر آنها عقلانیت ارتباطی است و قادر به احیای توان بالقوه زیست جهان در برابر نظام هستند (نوذری، ۲۰۰۲). درواقع هدف این است که از تجاوز و تعدی عناصر نظام در زیست‌جهان جلوگیری کنند و انسان را به آزادی رهنمون شوند.

سازمانهای مردم‌نهاد می‌توانند تأثیر بسزایی در جوامع داشته باشند. این سازمانهای غیردولتی بدون قید و شرط، پاسخگو به برنامه‌های خاص نیستند و در بسیاری از موارد می‌توانند مستقل عمل کنند. اگرچه سازمانهای غیردولتی سازمانهای بسیار متنوعی هستند اما خصوصیت مشترکشان این است که روی اهداف کوتاه‌مدت متمرکز نشده‌اند و ازاین‌رو، تمرکز خود را به موضوعات بلندمدت مانند تغییرات آب‌وهوا، پیشگیری از مالاریا و بیماریهای مسری یا موضوعات حقوق بشر اختصاص می‌دهند. علاوه بر این، بررسیهای عمومی نشان می‌دهد که سازمانهای غیردولتی غالباً برخوردار از اعتماد عمومی هستند و همین امر آنها را به یک واسطه مفید برای نگرانیهای اجتماعی تبدیل می‌کند (هال جونز، ۲۰۰۶).

عمده‌ترین کارکردهای سازمانهای مردم‌نهاد در حل مسائل اجتماعی عبارت‌اند از: ۱- جلب مشارکت (بسیج عمومی) ۲- جذب سرمایه‌ها (بسیج منابع) ۳- اطلاع‌رسانی و

آگاه‌سازی (ارتباطات) ٤- ایجاد، گسترش و تقویت هماهنگی بین دولت و مردم ٥- گسترش نظارت عمومی ٦- افزایش بهره‌وری ٧- ارزیابی و ارزشیابی عمومی ٨- ایجاد، گسترش و تقویت تفاهم بین ملل مختلف ٩- پایداری در مصرف.

هدف بلندمدت سازمانهای مردم‌نهاد کمک به توسعه پایدار جامعه است. پنج بعد توسعه پایدار جامعه به شرح زیر است: ١. افزایش تنوع اقتصادی محلی ٢. اتکا به خود: توسعه بازارهای محلی، افزایش تولید محلی، فرآوری محلی، ایجاد همکاری بیشتر در بین واحدهای اقتصادی محلی ٣. کاهش استفاده از انرژی ترکیبی بازیافت و مدیریت محصولات زباله ٤. حمایت و تقویت تنوع بیولوژیکی و همزیستی همدلانه با منابع طبیعی ٥- الزام جوامع به عدالت اجتماعی(بریجر و لولوف، ١٩٩٩).

رسیدن به این اهداف از طریق فعالیتهایی ازجمله ظرفیت‌سازی و اتکابه‌نفس است که می‌توان با تأمین بودجه پروژه‌ها، کمک به آگاهی و ارتقاء خودسازمان‌دهی گروههای مختلف انجام داد. معمولاً این کار با ارائه سه وظیفه اساسی انجام می‌شود: (١) ارائه خدمات (امداد، رفاه)، (٢) آموزش و (٣) حمایت از سیاستهای عمومی. ایده این است که سازمانهای غیردولتی می‌توانند از طریق سه کارکرد توسعه پایدار جامعه را ارتقا بخشند: اعتبار خرد، ظرفیت‌سازی و اتکابه‌نفس. (یونگ و دادا[1]، ٢٠١٢).

روش

ماهیت و روش تحقیق: در تحقیق حاضر از روش فراتحلیل استفاده شده است. فراتحلیل را تحلیل آماری مجموعه بزرگی از یافته‌های پژوهشی به‌منظور یکپارچه‌سازی این یافته‌ها تعریف کرده‌اند. فراتحلیل می‌تواند زمانی انجام شود که چندین مطالعه علمی که به سؤالی مشابه پاسخ می‌دهند، وجود داشته باشند. البته هر مرور سیستماتیکی به فراتحلیل منجر

1 Young and Dhanda

نمی‌شود. چنانچه داده‌ها و برآوردهای خام حاصل از مرور سیستماتیک بیش‌ازاندازه غیرهمسان نباشد و بتوان آنها را با روشهای خاص آماری با هم ترکیب کرد، فراتحلیل قابل انجام خواهد بود.

یکی از اهداف مهم متاآنالیز، پی‌بردن به موارد عدم همسانی نتایج و علل آنهاست (گرینلند، رورک[1]، ۲۰۰۸). بدین منظور نتایج حاصل از مطالعات متعدد و مستقل قبلی درزمینه موضوع، بررسی و به کمک نرم‌افزارهای مناسب آماری یکسان می‌شود و به آماره جدیدی به نام اندازه اثر تبدیل می‌شود. اندازه اثر نشان‌دهنده میزان یا درجه حضور پدیده در جامعه است. این آمارها فراتحلیل را ممکن می‌کند. به‌عبارت‌دیگر اندازه اثر، نتایج پژوهشهای مختلف را در قالب عددی اثربخش نشان می‌دهد. به‌نحوی‌که میان پژوهشهای مختلف قابل‌مقایسه باشد (نیازی و همکاران، ۲۰۱۹).

ملاکهای انتخاب نمونه: در این بررسی نتایج پژوهشهایی موردمطالعه قرارگرفته‌اند که ازلحاظ روش‌شناختی شرایط لازم را احراز کرده باشند. به‌عبارت‌دیگر، از تحقیقاتی استفاده شده که ملاک درون‌گنجی را دارند. معیارهای درون‌گنجی این پژوهش عبارتند از: ۱. پژوهش در ایران انجام‌گرفته باشد ۲. در پژوهش مربوطه نقش سازمانهای مردم‌نهاد در حل مسائل اجتماعی موردبررسی قرارگرفته باشد ۳. برای سنجش اندازه اثر، تنها پژوهشهایی انتخاب شوند که اطلاعات لازم برای استخراج عملی اندازه اثر رابطه را ارائه کرده باشند.

جامعه آماری و شیوه نمونه‌گیری: جامعه آماری پژوهش حاضر در مرحله اول همه تحقیقات انجام‌یافته در ایران درزمینه نقش سازمانهای مردم‌نهاد در حل مسائل اجتماعی است. شیوه نمونه‌گیری هم به‌صورت تمام‌شماری و در فاصله زمانی سالهای ۱۳۷۰ تا نیمه اول سال ۱۳۹۸ بوده است. به این طریق که در پژوهش حاضر همه واژه‌های: نقش، تأثیر، اثرگذاری، رابطه و کارکرد سازمانهای مردم‌نهاد (همین‌طور کلمات مشابه مانند سازمانهای

1. Greenland and O’Rourke

غیردولتی، سازمانهای مردمی، تشکلهای مردمی، سمنها و NGOS) در بانکهای اطلاعاتی مورد جستجو قرار گرفت. این بانکهای اطلاعاتی شامل جهاد دانشگاهی، پایگاه مجلات تخصصی نور، پایگاه بانک اطلاعات نشریات کشور و پایگاه مرکز اسناد و مدارک علمی ایران بوده است. حاصل این جستجو استخراج ۱۰٤ مقاله و پایان‌نامه بوده است. در این مرحله اطلاعاتی کلی درباره تعداد تحقیقات به تفکیک رتبه علمی نشریات، نوع روش و رشته علمی ارائه‌شده است.

در مرحله بعد برای محاسبه آماره اندازه اثر تنها آن دسته از تحقیقاتی انتخاب شدند که به‌صورت کمی و به روش پیمایش، نقش سازمانهای مردم‌نهاد ر در حل مسائل اجتماعی بررسی کرده‌اند که تعدادشان به‌صورت تمام شماری ۲۳ مقاله (علمی-پژوهشی) و پایان‌نامه بوده است (جدول شماره ۷). ازنظر جامعه و حجم نمونه آماری، متغیرهای موردمطالعه و نتایج تحلیلهای آماری موردبررسی قرار گرفتند و چک‌لیستهایی تهیه شد و داده‌های هر یک از مطالعات، کدبندی‌شده و درنهایت ضریب اندازه اثر متغیرها با به‌کارگیری نرم‌افزار، CMA2 و سایتهای فراتحلیل آنلاین[1] ارزیابی شده است. شیوه تحلیل به این صورت بود که آماره حاصل از آزمون فرضیات تحقیقات مورداستفاده (آماره‌های F, t,R) پس از تبدیل به‌اندازه اثر از طریق فرمولهای وولف، با ترکیب اندازه‌های اثر به روش هانتر و اشمیت تحلیل شده‌اند. برای تفسیر اندازه اثر از جدول کوهن (۱۹۹۷) استفاده شد. طبق مدل کوهن اندازه اثر در سه دامنه: اندازه اثر کم (r کمتر از ۰/۳ d کمتر از ۰/۵)، اندازه اثر متوسط (۰/۳ تا r=۰/۵ و ۰/۵ تا d=۰/۸)، اندازه اثر زیاد (r بیشتر از ۰/۵ و d بیشتر از ۰/۸) تعریف می‌شود.

1 - http://www.meta-mar.com/meta & http://www.lyonsmorris.com/ma۱/
با اتمام زمان نسخه آزمایشی نرم‌افزار، CMA۲ استفاده از سایتهای مذکور انجام گرفت

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی

مرور ۱۰۴ مقاله و پایان‌نامه موردبررسی نشان داد که با توجه به رشته‌های علمی که تحقیق در آن انجام شده، تأثیر و نقش سازمانهای مردم‌نهاد از منظرهای متفاوتی مطالعه شده است. در پژوهشهای رشته حقوق بیشتر به بررسی نقش سازمانهای مردم‌نهاد در احقاق و توسعه حقوق شهروندی، حقوق بشر، حقوق محیط‌زیست و نقش آنها در فرایندهای کیفری پرداخته شده است. در پژوهشهای رشته علوم اجتماعی نقش سازمانهای مردم‌نهاد در جلب مشارکتهای مردمی در کمک به اقشار مختلف آسیب‌پذیر و توانمندسازی آنها، نقش سمنها در پیشبرد امور مختلف مربوط به توسعه و محیط‌زیست موردبررسی قرار گرفته است. در پژوهشهای رشته علوم سیاسی بیشتر به بررسی نقش سازمانهای مردم‌نهاد در دگرگونیهای سیاسی و شکل‌گیری یا حفظ دموکراسی و امنیت در کشورها پرداخته شده است. پژوهشهای رشته جغرافیا ازآن‌رو به مطالعه سازمانهای مردم‌نهاد پرداخته‌اند که بیشتر درصدد روشن‌کردن نقش و اهمیت این سازمانها در حفظ محیط‌زیست، مدیریت شهری و روستایی و جلب گردشگری و... بوده‌اند. جدول (۱) اطلاعات بیشتری را در مورد موضوعات موردمطالعه در حوزه نقش سازمانهای مردم‌نهاد به تفکیک رشته‌های علمی مربوطه ارائه می‌دهد.

جدول (۱) موضوعات موردمطالعه در حوزه نقش سمنها به تفکیک رشته‌های علمی

رشته علمی	
حقوق	مشارکت در فرایندهای کیفری، توسعه حقوق محیط‌زیست، حقوق سازمانهای مردم‌نهاد، حقوق بشر، حقوق مصرف‌کنندگان، حقوق شهروندی، حمایت از بزه دیده، عدالت ترمیمی، حقوق بیماران، دادرسی اداری، شکل‌گیری هنجارهای بین‌المللی، مطالبه ضرر جمعی
علوم اجتماعی	مشارکت، توسعه، توانمندسازی، کودکان کار و خیابانی، زنان سرپرست خانوار و بی‌سرپرست، سرمایه اجتماعی، پیشگیری از جرایم و اعتیاد، محیط‌زیست، معلولان، امنیت شهری، تعهد سازمانی، پوشش خبری سازمانهای غیردولتی

رشته علمی	
علوم سیاسی	دموکراسی، مسئولیت‌پذیری، امنیت، دگرگونی سیاسی، مهندسی اجتماع، نظارت بر عملکرد دولت، روابط بین‌الملل
جغرافیا	محیط‌زیست، بازسازی بافت فرسوده، رونق گردشگری، حکمرانی مطلوب، مدیریت شهری، روستایی و محله‌ای، مشارکت شهروندی، توسعه روستایی و شهری، توسعه پایدار
سایر رشته‌ها	توسعه ورزش، اخلاق حرفه‌ای، هوش هیجانی، مدیریت شهری، کارآفرینی، مدیریت پسماند، بهزیستی، بازاریابی اجتماعی، آینده‌پژوهی، کارآفرینی، تعهد سازمانی، سبک رهبری؛ مدیریت استراتژیک، اثربخش منابع انسانی

داده‌های جدول (۲) نشان می‌دهد که از کل تحقیقات انجام‌شده در حوزه نقش سازمانهای مردم‌نهاد در حل مسائل اجتماعی ۵٦/۷ درصد مربوط به مقالات و ٤۳/۲ درصد مربوط به پایان‌نامه‌ها است. یافته‌ها همچنین نشان می‌دهد که ۲٦/۹ درصد پژوهشها در حوزه علوم اجتماعی، ۳۸/٤ درصد در حوزه حقوق، ۱۰/۵ درصد در رشته علوم سیاسی، ۷/٦ درصد در رشته جغرافیا و ۱٦/۳ درصد در سایر رشته‌ها انجام گرفته است. بنابراین بیشترین تحقیقات انجام‌گرفته به ترتیب مربوط به رشته‌های حقوق و علوم اجتماعی بوده است.

جدول (۲) نوع تحقیقات انجام‌شده به تفکیک رشته علمی

		تعداد کل	حوزه علوم اجتماعی	حقوق	علوم سیاسی	جغرافیا	سایر رشته‌ها
مقاله	فراوانی	۵۹	۲۲	۱۷	٦	۵	۹
	درصد	۵٦/۷	۲۱/۱	۱٦/۳	۰/۵۷	۰/٤۸	۰/۸٦
پایان‌نامه	فراوانی	٤۵	٦	۲۳	۵	۳	۸
	درصد	٤۳/۲	۵/۷	۲۲/۱	۰/٤۸	۰/۲۸	۰/۷۷
جمع کل	فراوانی	۱۰٤	۲۸	٤۰	۱۱	۸	۱۷
	درصد	۱۰۰	۲٦/۹	۳۸/٤	۱۰/۵	۷/٦	۱٦/۳

طبق یافته‌های جدول (۳) ٦١ درصد مقالات دارای رتبه علمی-پژوهشی و ١٨/٦ درصد دارای رتبه علمی-ترویجی و ٢٠/٣ درصد کنفرانسی و دارای سایر رتبه‌ها بوده‌اند.

جدول (۳) کل مقالات چاپ‌شده تفکیک رتبه علمی نشریات

		علمی-پژوهشی	علمی- ترویجی	سایر	جمع
مقاله	فراوانی	٣٦	١١	١٢	٥٩
	درصد	٦١/٠١	١٨/٦	٢٠/٣	١٠٠

داده‌های جدول (٤) حاکی از آن است که ٢٩/٨ درصد تحقیقات انجام‌یافته در حوزه مذکور به روش کمی و ٧٠/٢ درصد به روش کیفی بوده است. بنابراین با غلبه روش کیفی در تحقیقات این حوزه مواجهیم. البته نوع رشته با روش تحقیقات در ارتباط بوده است. چنانچه تحقیقات انجام‌گرفته در رشته‌های علوم اجتماعی و جغرافیا و مدیریت بیشتر دارای روش کمی و تحقیقات انجام‌یافته در رشته‌های حقوق و علوم سیاسی و سایر رشته‌ها دارای روش کیفی بوده‌اند.

جدول (٤) کل تحقیقات به تفکیک روش تحقیق

		کمی	کیفی	جمع
مقاله	فراوانی	١٥	٤٤	٥٩
	درصد	٢٥/٤	٧٤/٥	١٠٠
پایان‌نامه	فراوانی	١٦	٢٩	٤٥
	درصد	٣٥/٥	٦٤/٤	١٠٠
جمع	فراوانی	٣١	٧٣	١٠٤
	درصد	٢٩/٨	٧٠/٢	١٠٠

داده‌های جدول (۵) حاکی از آن است که ۹۵/۵ درصد پایان‌نامه‌های حوزه مذکور در مقطع کارشناسی ارشد و ۰/۵ درصد در مقطع دکتری انجام یافته است.

جدول (۵) کل به تفکیک مقطع تحصیلی

		کارشناسی ارشد	دکتری	جمع
تعداد پایان‌نامه	فراوانی	٤٣	٢	٤٥
	درصد	٩٥/٥	٠/٥	١٠٠

بر طبق یافته‌های جدول (٦)، متغیرهای محیط‌زیست، توانمندسازی زنان، کودکان کار و خیابانی و پیشگیری از جرایم، توسعه شهری و روستایی، امنیت و اعتیاد به ترتیب جزء موضوعات پرتکرار در پژوهشهای این حوزه بوده‌اند.

جدول (٦) موضوعات پرتکرار درزمینه نقش سمنها در حل مسائل اجتماعی (به تفکیک نوع روش تحقیق)

موضوع	تعداد پژوهش کمی	تعداد پژوهش کیفی	موضوع	تعداد پژوهش کمی	تعداد پژوهش کیفی
اعتیاد	٢	٦	توسعه شهری و روستایی	٤	٤
پیشگیری از جرایم	٥	٧	توانمندسازی زنان، کودکان خیابانی و...	٥	٥
محیط‌زیست	٧	٩	امنیت	٢	٤

چنانچه جدول (۷) نشان می‌دهد کل پژوهشهای کمی-پیمایشی انجام‌گرفته در این حوزه حدود ۲۳ پژوهش بوده است و جامعه آماری اکثر پژوهشها به ترتیب اعضای سمنها، افراد تحت‌پوشش سمنها، کارشناسان مربوطه و شهروندان و... بوده‌اند.

جدول (۷) ویژگیهای پژوهشهای (مقالات و پایان‌نامه‌ها) موردبررسی به تفکیک موضوعی

حوزه	عنوان	محقق	سال	حجم نمونه	شیوه نمونه‌گیری	جامعه آماری
اعتیاد	۱. سازمان‌دهی مشارکت سازمانهای غیردولتی در تأمین امنیت عمومی با رویکرد مبارزه با اعتیاد و مواد مخدر (مقاله)	یعقوبی و همکاران	۲۰۱۸	۱۸۱	هدفمند	افراد شاغل در سمنهای کرمانشاه
	۲. بررسی سرمایه اجتماعی با تأکید بر نقش سازمانهای مردم‌نهاد در پیشگیری از اعتیاد (مقاله)	رحیمی و همکاران	۲۰۱۲	۱۷۱	تصادفی طبقه‌ای	معتادان در حال بهبود اصفهان
پیشگیری از جرایم	۱. نقش مشارکت سازمانهای مردم‌نهاد در پیشگیری اجتماعی از جرم (مقاله)	حق نظری و شایگان	۲۰۱۶	۱۸۰	تمام شماری	کارشناسان
	۱. رابطه مشارکت اجتماعی با پیشگیری اجتماعی از جرم (مقاله)	حبیب زاده و فرجی	۲۰۱۷	۳۸۰	خوشه‌ای	شهروندان بالای ۱۸ سال بیجار گروس
	۲. تأثیر فعالیتهای سازمانهای مردم‌نهاد بر پیشگیری از ارتکاب جرم زنان سرپرست خانوار تهران (مقاله)	شاه بهرامی و همکاران	۲۰۱۰	۲۰۰	تصادفی ساده	زنان سرپرست خانوار
	۳. تأثیر مشارکت سازمانهای مردم‌نهاد در ارتقاء امنیت کلان‌شهر تهران (مبتنی بر پیشگیری اجتماعی از جرم)(مقاله)	غلامی رزینی	۲۰۲۱	۳۶۱	خوشه‌ای	شهروندان
محیط‌زیست	۱. نقش‌آفرینی تشکلهای زنان روستایی در حفاظت محیط‌زیست روستایی بخش مرکزی طالقان (پایان‌نامه)	قاضی میر سعید	۲۰۱۵	۱۹۶	تصادفی	زنان فعال روستایی

حوزه	عنوان	محقق	سال	حجم نمونه	شیوه نمونه‌گیری	جامعه آماری
محیط‌زیست	۲. شناخت نقش و جایگاه سازمانهای مردم‌نهاد در جلب مشارکت مردمی به‌منظور حفاظت از محیط‌زیست شهری و ارائه راهکارهای بهبود (پایان‌نامه)	آناهیتا اسدالله جامی	۲۰۰۸	۳۰۰	تصادفی	اعضای سازمانهای مردم‌نهاد
	۳. نقش انجمنهای مردم‌نهاد در توسعه ظرفیتی جامعه محلی در راستای حفاظت محیط‌زیست روستایی (مقاله)	محمدی و همکاران	۲۰۱۷	٤۱۰	تصادفی	سرپرست خانوار
	٤. مدیریت تالابها چالشها و راهکارها، کنفرانس بین‌المللی مدیریت، چالشها و راهکارها (مقاله)	عبدالله روش و همکاران	۲۰۱۳		تصادفی ساده	اهالی دو روستای اطراف تالاب
	۵. سازمانهای مردم‌نهاد ایمانی و مدیریت اجتماعی محله، پژوهش موردی: اجتماعات محلی منطقه ۱ تهران (مقاله)	فنی و رضازاده	۲۰۱٦	۲۵۵	ذکر نشده	مردم مرتبط با سمنها
	٦. واکاوی عوامل تأثیرگذار بر جلب مشارکت تشکلهای محلی در حفاظت و احیاء دریاچه زریوار (پایان‌نامه)	کمال ویسی	۲۰۱۱	۲۱٦	تصادفی طبقه‌ای	اعضا سمنها
توسعه شهری و روستایی	۱. بررسی تأثیر سازمانهای مردم‌نهاد در عملکرد مدیریت شهری شهر گنبدکاووس (پایان‌نامه)	شیخی پیشکمری	۲۰۱۷	٤۱٤	تصادفی ساده	شهروندان و پرسنل شهرداری و ...
	۲. تحلیل عوامل ساختاری مؤثر بر مشارکت روستاییان در توسعه نواحی روستایی مطالعه موردی شهرستان ایجرود (مقاله)	عنابستانی و همکاران	۲۰۱۲	۳۸	ذکر نشده	کارشناسان توسعه

حوزه	عنوان	محقق	سال	حجم نمونه	شیوه نمونه‌گیری	جامعه آماری
توسعه شهری و روستایی	۳. بررسی ساختار و عملکرد سازمانهای غیردولتی زیست‌محیطی و نقش آنها در فرآیند توسعه شهری استان تهران (مقاله)	لاهیجانیان و همکاران	۲۰۱۰	۲۶۵	ذکر نشده	اعضا و مدیران سمنها
	٤. بررسی تأثیر سازمانهای غیردولتی بر توسعه اجتماعی در استان هرمزگان (مقاله)	آبتین امیری	۲۰۰۸	۱۰۰	دقیق ذکر نشده)	شهروندان
توانمندسازی زنان، کودکان خیابانی و...	۱. بررسی تجربه نهادهای مدنی (سازمانهای مردم‌نهاد) در حل مسائل اجتماعی ایران- بررسی موردی سازمانهای مردم‌نهاد فعال درزمینه کار کودک (پایان‌نامه)	محسن فرمانی	۲۰۱۷	۱۲۰	خوشه‌ای	اعضا سمنهای کار کودک تهران
	۲. بررسی و مقایسه عملکرد سازمانهای مردم‌نهاد در توانمندسازی کودکان خیابانی (پایان‌نامه)	اسماعیل شبکه	۲۰۱٤	۲۰۰	سهمیه‌ای غیر تصادفی	کودکان خیابانی
	۳. بررسی عملکرد خدماتی سازمانهای مردم‌نهاد و رابطه آن با بهزیستی کودکان کار خیابانی (پایان‌نامه)	مریم ساقی	۲۰۱٤	۱۰۰	در دسترس	کودکان کار و خیابانی
	٤. مطالعه میزان توانمندی سازمانهای مردم‌نهاد (NGOS) فعال در حوزه بهزیستی استان مازندران (مقاله)	بالویی و همکاران	۲۰۱۱	۸۱	تصادفی طبقه‌ای	کارشناسان و مدیران بهزیستی
	۵. بررسی نقش سازمانهای مردم‌نهاد در توانمندسازی کودکان کار خیابانی؛ مطالعه موردی؛ منطقه ۲۱ تهران (مقاله)	علی شکوری	۲۰۱۵	۳۱٦	هدفمند	کودکان خیابانی

حوزه	عنوان	محقق	سال	حجم نمونه	شیوه نمونه‌گیری	جامعه آماری
امنیت	۱. تأثیر سازمانهای مردم‌نهاد بر مؤلفه‌های امنیت (مقاله)	صالحی و همکاران	۲۰۱۶	۱۱۰	تمام شماری	کارشناسان و نخبگان مـرتبط
	۲. سازمانهای مردم‌نهاد و امنیت شهری (مطالعه موردی: شهر اصفهان) (مقاله)	شیروانی و فرزانه	۲۰۱۸	۳۷۸	سهمیه‌ای	اعضا سمنها

یافته‌های استنباطی

جدول (۸) نشان‌دهنده نقش نهادهای مردمی در حل شش مورد از مسائل اجتماعی مطرح در تحقیقات گذشته است. یافته‌ها نشان می‌دهد که نتایج آزمون ناهمگنی برای همه متغیرها (به‌جز متغیر پیشگیری از جرم) در فاصله اطمینان ۹۵ درصد غیر معنی‌دار بوده است. بنابراین حکایت از آن دارد که نتایج تا حدودی همگون‌اند و ترکیب آنها با مدل اثرات ثابت موجه است. به‌عبارت‌دیگر، به‌غیراز متغیر مذکور سایر متغیرها دارای نتایج تقریباً مشابه در آزمونهای آماری انجام‌شده در تحقیقات موردبررسی بوده‌اند. بنابراین از آماره اندازه اثر مدل اثرات ثابت، برای گزارش نتایج استفاده کرده‌ایم.

نتایج حاکی از آن است که بیشترین میزان اندازه اثر مربوط به متغیر پیشگیری از جرم با اندازه اثر ۷٤ درصد بوده است. به این معنی که میانگین تأثیر سازمانهای مردم‌نهاد در پیشگیری از جرم در ۷ پژوهش موردبررسی ۷٤ درصد بوده است که طبق نظام تفسیری کوهن شدت تأثیر در دامنه زیاد قرار دارد. سپس بیشترین اثر اندازه مربوط به متغیرهای مسئله اعتیاد، توانمندسازی و بهزیستی زنان، کودکان و محیط‌زیست با ضریب ٤۵ و ٤۲ و ٤۱ درصد است.

طبق نظام تفسیری کوهن شدت تأثیر در دامنه متوسط قرار دارد. سایر متغیرها یعنی

توسعه شهری و روستایی و امنیت با اندازه اثرهای ۲۸ و ۱۶ درصد کمترین تأثیرپذیری را از سازمانهای مردم‌نهاد داشته‌اند که طبق نظام تفسیری کوهن شدت تأثیر در آنها در دامنه ضعیف قرار دارد.

جدول (۸) یافته‌های فراتحلیل پژوهش با استفاده از ترکیب اندازه اثر به روش اشمیت وهانتز

آماره / متغیرهای وابسته	اثرات ترکیبی ثابت	اثرات ترکیبی تصادفی	فاصله اطمینان اثرات ثابت	فاصله اطمینان اثرات تصادفی	آزمون ناهمگنی	درجه آزادی
اعتیاد	۰/۴۵	۰/۴۵	۰/۳۴-۰/۵۵	۱/۱۷-(-۰/۲۲)	۰/۲۲	۱
پیشگیری از جرم	۰/۷۴	۰/۷۲	۰/۶۷-۰/۷۹	۲/۹۷-(-۱/۵۳)	۶/۶۱۱	۴
محیط‌زیست	۰/۴۲	۰/۴۲	۰/۳۷-۰/۴۷	۰/۷-۰/۱۴	۰/۱۱۶	۵
توانمندسازی و بهزیستی زنان، کودکان.	۰/۴۱	۰/۳۵	۰/۳۵-۰/۴۷	۰/۷-۰/۰۰۱	۰/۱۸۵	۴
توسعه شهری و روستایی	۰/۲۸	۰/۲۸	۰/۲۰-۰/۳۴	۰/۳۹-۰/۱۶	۰/۰۰۷	۳
امنیت	۰/۱۶	۰/۱۸	۰/۰۷-۰/۲۵	۰/۳۸-(-۰/۰۲)	۰/۰۱۶	۱

بحث

هدف از انجام پژوهش حاضر، فراتحلیل تحقیقات انجام‌شده در حوزه نقش نهادهای مردمی در حل مسائل اجتماعی بوده است. یافته‌ها نشان داد که درزمینه نقش سازمانهای مردم‌نهاد در حل مسائل اجتماعی در سالهای ۱۳۷۰ تا نیمه اول سال ۱۳۹۸، تقریباً ۱۰۴ پژوهش به‌صورت مقاله و پایان‌نامه انجام گرفته است. ۵۵ درصد در قالب مقاله و ۴۵ درصد در قالب پایان‌نامه است. همچنین بیشترین تحقیقات انجام‌گرفته به ترتیب مربوط به رشته‌های حقوق (۳۸/۴ درصد) و علوم اجتماعی (۲۶/۹ درصد) بوده است. داده‌ها حاکی از آن است ۲۹/۸ درصد تحقیقات انجام‌یافته در حوزه مذکور به روش کمی و ۷۰/۲ درصد به روش

کیفی بوده است. بنابراین با غلبه روش کیفی در تحقیقات این حوزه مواجه هستیم.

لازم به ذکر است که روشهای مورداستفاده در تحقیقات مذکور، با نوع رشته مطالعاتی، در ارتباط بوده‌اند؛ بطوریکه تحقیقات انجام‌گرفته در رشته‌های علوم اجتماعی و جغرافیا و مدیریت بیشتر دارای روش کمی و تحقیقات انجام‌یافته در رشته‌های حقوق و علوم سیاسی و سایر رشته‌ها دارای روش کیفی بوده‌اند.

طبق یافته‌ها، متغیرهای محیط‌زیست، توانمندسازی زنان، کودکان خیابانی و...، پیشگیری از جرایم، توسعه شهری و روستایی، امنیت و اعتیاد به ترتیب جزء متغیرهای پرتکرار در پژوهشهای این حوزه بوده‌اند.

در فراتحلیل حاضر، برای سنجش و گزارش نتایج تحقیق، از آماره «اندازه اثر» مدل ثابت، استفاده شده است. نتایج حاکی از آن است که بیشترین میزان اندازه اثر مربوط به متغیر پیشگیری از جرم با اندازه اثر ٧٤ درصد است. بعد از متغیر پیشگیری از جرم بیشترین اثر اندازه مربوط به متغیرهای مسئله اعتیاد، توانمندسازی و بهزیستی زنان، کودکان ... و محیط‌زیست با ضریب ٤٥ و ٤٢ و ٤١ درصد است. سایر متغیرها یعنی توسعه شهری و روستایی و امنیت با اندازه اثرهای ٢٨ و ١٦ درصد کمترین تأثیرپذیری را از سازمانهای مردم‌نهاد داشته‌اند.

شکست رویکردهای انحصارطلبانه در مبارزه با انحرافات اجتماعی و پیشگیری از آسیبهای اجتماعی موجب شده است که از حدود نیم‌قرن اخیر دولتها به اتخاذ رویکردهای سیاست جنایی مشارکتی، به‌ویژه در پیشگیری از جرم، روی آورند. این رویکرد در پی شرکت‌دادن مردم و سازمانهای مردم‌نهاد در مراحل مختلف نظام عدالت کیفری است. سازمانهای مردم‌نهاد با انجام اقدامات آموزشی مانند برگزاری کلاسهای سوادآموزی، حرفه‌آموزی، آموزش مهارتهای اجتماعی، آموزش مهارتهای فرزندپروری و همچنین اقدامات حمایتی همچون شناسایی و نگهداری از کودکان و نوجوانان بی‌سرپناه، ارائه خدمات بهداشتی،

حمایت از خانواده‌های بی‌بضاعت و... در تلاش هستند که با از بین بردن عوامل اجتماعی مؤثر در بزهکاری از گرایش به رفتارهای مجرمانه پیشگیری کنند. ازآنجاکه سازمانهای مردم‌نهاد سازمانهایی با هدف کاهش درد و رنج انسان هستند، نقش مهمی در حمایت از گروههای آسیب‌پذیر دارند. سازمانهای مردم‌نهاد به دلیل ایدئولوژی و ماهیت خاصی که دارند، می‌توانند جمعیتهای آسیب‌پذیر را بسیج و توانمند کنند تا بتوانند کنترل زندگی خود را به دست آورند. آنها می‌توانند با سازمانهای محلی همکاری و آنها را تقویت کنند. شرکتهای چندملیتی بزرگ نیز در برابر فشار فعالان و سازمانهای مردم‌نهاد در عملکرد، رعایت حقوق مرتبط با محیط‌زیست یا حقوق بشر آسیب‌پذیر بوده‌اند و فشار را احساس می‌کنند. در پاسخ به چنین نگرانیها، بسیاری از این شرکتها رویکرد ذینفعان را پذیرفته‌اند (هال جونز، ۲۰۰۶). نقش این سازمانها شامل «خدمات مشاوره و پشتیبانی، افزایش آگاهی و حمایت، کمکهای حقوقی و وامهای خرد» است (دسای[1]، ۲۰۰۵). علاوه بر این، چنین سازمانهای می‌توانند پروژه‌ها را کارآمدتر و با هزینه‌های پایین‌تر از سازمانهای دولتی انجام دهند و از همه مهم‌تر، توسعه پایدار را ارتقاء دهند (نیکخواه و ردزوان، ۲۰۱۰).

با مرور و تحلیل یافته‌های تحقیقات موردمطالعه، نقدهایی در پژوهشهای پیشین جلب نظر می‌کرد که به شرح ذیل است:

۱. ازجمله مواردی که در اکثر تحقیقات مشاهده شد این امر بود که موضوع تحقیقات با وجود اینکه سنجش رابطه یا تأثیر سازمانهای مردم‌نهاد بر حل مسائل گوناگون اجتماعی بود اما در عمل سنجشی صورت نگرفته بود. درواقع داده‌های واقعی ارائه نشده و داده‌های ارائه‌شده، داده‌هایی انتزاعی‌اند؛ به این نحو که محقق به سنجش تأثیرات واقعی سازمانها در حل مسئله نپرداخته است؛ بلکه به کارشناسان و افراد ذی‌ربط مراجعه کرده و در مورد نقش و تأثیرات سازمانهای مردم‌نهاد در حل مسئله‌ای اجتماعی، از

1. Desai

آنها نظرخواهی کرده است. به‌طور مثال در تحقیق حق‌نظری و شایگان (۲۰۱٦) «نقش مشارکت نهادهای مردمی در پیشگیری اجتماعی از جرم» هیچ داده واقعی‌ای درباره سنجش عملکرد سمنها ارائه نشده و داده‌های تحقیق حالت انتزاعی داشته و برخاسته از نظر شخصی کارکنان و کارشناسان اجتماعی، قضایی و انتظامی پلیس و مدیران و کارکنان سازمانهای مردم‌نهاد بوده است.

۲. یکی از ویژگیهای مهم یک تحقیق به‌ویژه در تحقیقات کمی، تعریف شفاف و عملیاتی از متغیرها و نحوه سنجش آنها در تحقیق است؛ اما متأسفانه در بعضی از تحقیقات موردبررسی دیده شد که محقق مشخص نکرده که تعریفش از متغیرهای تحقیق چه بوده و با چه شاخصها و گویه‌هایی آنها را موردسنجش قرار داده است. به‌عنوان‌مثال در تحقیق شاه‌بهرامی و همکاران (۲۰۱۰) «تأثیر فعالیتهای سازمانهای مردم‌نهاد بر پیشگیری از ارتکاب جرم زنان سرپرست خانوار» نیز ایرادی مشابه وجود دارد. در این پژوهش، در کل اشاره‌ای نشده است که متغیر وابسته تحقیق چگونه سنجیده شده است. شاخصهای متغیر مستقل نیز فقط از روی فرضیات قابل‌تشخیص بود و درباره این موضوع که این شاخصها، با چه مؤلفه‌هایی و گویه‌هایی سنجیده شده‌اند، توضیحی ارائه نشده بود.

۳. اطاله کلام و مطرح‌کردن موضوعاتی که ربط چندانی به موضوع تحقیق ندارند از نقاط ضعف بسیاری از تحقیقات موردبررسی به شمار می‌آید. این مسئله بخصوص در قسمت ادبیات پژوهش مشهودتر است.

٤. یکی از مشکلات پژوهشها مربوط به گویانبودن عنوان تحقیق و نیز عدم پاسخگویی دقیق به فرضیات و اهداف تحقیق است. به‌عنوان‌مثال در تحقیق رحیمی و همکاران (۲۰۱۲) «بررسی سرمایه اجتماعی با تأکید بر نقش سازمانهای مردم‌نهاد در پیشگیری از اعتیاد» همان‌طور که قابل‌مشاهده است عنوان تحقیق به‌درستی موضوع تحقیق را مشخص نمی‌کند و جایگاه علت و معلولی متغیرها در عنوان مشخص نیست. علاوه بر این از

سویی در اهداف تحقیق ذکرشده «این تحقیق به دنبال بررسی این مسئله است که با تأکید بر سرمایه اجتماعی، سازمانهای مردم‌نهاد تا چه حدی در پیشگیری از اعتیاد می‌توانند مؤثر باشند؟» از سویی دیگر نمونه تحقیق تنها شامل معتادان در مراکز درمانی است و این سؤال پیش می‌آید که وقتی در نمونه افراد غیر معتاد وجود ندارد چگونه می‌توان گفت این مراکز از طریق تأثیری که بر افزایش سرمایه اجتماعی داشته‌اند بر پیشگیری از اعتیاد تأثیر گذاشته‌اند؟ البته تحقیق مذکور یافته‌های خوبی دارد ولی تطابقی چندانی بین یافته‌های تحقیق با عنوان و هدف تحقیق وجود ندارد.

درنهایت در یک نتیجه‌گیری کلی می‌توان اذعان داشت عدم ارتباط مناسب بین مبانی نظری و فرضیات تحقیق، عدم استفاده از سنجه‌های استاندارد و عدم پاسخگویی دقیق به فرضیات و اهداف و... جزء مسائل عمده در تحقیقات موردبررسی در این مقاله بوده است.

ملاحظات اخلاقی

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان در تولید تحقیق مشارکت داشتند.

منابع مالی

مطالعه حاضر هیچ حامی مالی ندارد.

تعارض منافع

نویسندگان هیچ بحثی بر سر منافع خود را ابراز نکردند.

اخلاق پژوهش

در این مقاله همه حقوق مرتبط با اخلاق پژوهش رعایت شده است.

- Aall, P. (2000). NGOs , conflict management and peacekeeping. ***International Peacekeeping***, 7(1), 121-141.

- Abdullah Rash, M., Shobiri, S, M., & Haghighi, F. S. (2013). ***Wetlands Management Challenges and Strategies. International Conference on Challenges and Strategies Management***, Shiraz. (In Persian).

- Amiri, A. (2008). Investigating the impact of non-governmental organizations on social development in Hormozgan province. ***Gol Pang magazine***, (16-15), 46-61(In Persian).

- Anabestani, A., Shayan, H., Jalalian, H., Taghilu, A., & Khosrovbaygi, R. (2012). Analysis Of Effective Structural Factors On Villagers Participation In Development Of Rural Areas Case Study: Ijroud County-zanjan Province. ***Journal Of Geographical Sciences***, 12(24), 25-45. (In Persian).

- Assadullah Jami, A. (2008). ***Recognize the role and position of non-governmental organizations (NGOs) in attracting public participation to protect the urban environment and provide solutions for improvement***. Master Thesis. Allameh Tabatabai University. (In Persian)

- Baloui Jamkhaneh, E., Bagherzadeh, M., Tabari, M., & Roshanbakhsh, F. (2011). Investigating The Capability NoNGOsvernmental Organizations (Nogs) Active In The Welfare Purview Mazandaran Province. ***Productivity Management (Beyond Management),*** 5(18), 99-123. (In Persian).

- Berthoud, O. (2001). ***NGOs : somewhere between compassion***, profitability and solidarity. Envio Digital, 241.

- Ciucescu, N. (2009). The role and importance of Non-Profit Organizations. Studies and Scientific Researches. ***Economics Edition***, (14).14-19

- Desai, V. (2005). NGOs, gender mainstreaming, and urban poor communities in Mumbai. ***Gender & Development***, 13(2), 90-98.

- Fanni, Z., & Rezazadeh, S. (2016). Faith-based Public Organizations And Social Management Of Neighborhoods, Case Study: Local Communities In District 1 Of Tehran. ***Biannual Journal Of Urban Ecology Researches***, 7(13), 19-32. (In Persian).

- Farmani, M. (2017). ***A study of the experience of civil society organizations (NGOs) in solving social problems in Iran - A case study of NGOs active in the field of child labor***. Master Thesis. Tehran University of Science and Culture (In Persian)

- Ghazi, M, S, W. (2015). ***Role-making of rural women's organizations in the protection of the rural environment in the central part of Taleghan***. Master Thesis. Payame Noor University of Tehran Province(In Persian).

- Gholami Razini, M., & Davari, M., & Milani, A. (2021). The Impact Of NGOs Participation In Improving The Security Of Tehran Metropolis. ***Quarterly Of Order And Security Guards***, 13(52), 133-156. (In Persian)

- Habibzadeh M. A., & Faraji, H. (2017). The Relationship between Social Participation and Social Crime Prevention, ***social work***, 3(11), 85-121 (In Persian)

- Hagh Nazari, M.R., & Shaygan, F. (2016) The Role of Public Institutions' Participation in Social Crime Prevention, ***Quarterly Journal of Intelligence and Criminal Research***, 11(4), 33-52. (In Persian).

- Hall-Jones, P. (2006). ***The rise and rise of NGOs in public services international***. Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations..

- Hatami, K., Ghazinejad, M., Bastani, S., Rard, F. (2020). Meta-analysis : Research on NGOS, With an emphasis on the participation of people in this organization. ***Journal of Economic & Developmental Sociology***, 9(2), 23-46(In Persian).

- Heydari, N. A., & Jamshidi, M. (2016). The Role of Non-Governmental Organizations (NGOs) in Political Participation Period (Khatami, Ahmadinejad, Ruohani). ***Political Science Quarterly,*** 12(36), 125-152. (In Persian).

- Hosseini, F(2005). ***Investigating the social factors affecting youth participation in non-governmental organizations (NGOs).*** Master Thesis. Al-Zahra University(In Persian).

- Lahijanian, A., Arjmandi, R., Moharramnejad, N., & Jamshidi Deljoo, M. (2010). Study of the structure and function of Non-governmental Environmental organizations and their roles in urban development process of Tehran province. ***Journal of Environmental Science and Technology***, 12(3), 101-112. (In Persian)

- Marzban A, Barzegaran M, Hemayatkhah M, Ayasi M, Delavari S, Sabzehei MT, Rahmanian V. (2019). Evaluation of environmental awareness and behavior of citizens (case study: Yazd urban population). ***Iranian Journal of Health and Environment***. 12(1):17-30. (In Persian)

- McGann, J., & Johnstone, M. (2005). ***The power shift and the NGOS credibility crisis***. Int'l J. Not-for-Profit L., 8, 65.

- Mohammadi, A. (2017) Addiction prevention with a socializing approach to the fight against drugs and benefiting from the capacity of non-governmental organizations, ***Journal of New Developments in Behavioral Sciences,*** 2 (11), 85-100. (In Persian).

- Niazi, M., & Afra, H., & Nejadi, A., & Sakhaei, A. (2019). Meta-analysis Of The Relationship Between Cultural Capital And Lifestyle. ***Journal Of Applied Sociology***, 29(4 (72)), 1-19. (In Persian).

- Nikkhah, H. A., Abu, S. A., & Redzuan, M. (2010). The Impact of NGOS'functions on Women Participation in Capacity Building Programmes in Iran. ***Journal of American Science***, 6(10), 752-761.

- Nourbakhsh,P. (2011). ***Internal Barriers to NGOS Success in Iran, A Case Study of Three Successful NGOs***. Master Thesis in Sociology. Allameh Tabatabai University of Tehran. (In Persian)

- Nozari, H, A. (2002). ***Habermas Rereading, An Introduction to the Thoughts and Theories of Jürgen Habermas***. Tehran: Cheshmeh(In Persian)

- Rahimi, F., Esmaeili, M., Nouri, A., & Mahdavi, A. (2012). The Investigation Social Capital With Emphasizeto Non-governmental Organization Role's In Prevention Of Drug Dependency. ***Social Psychology Research***, 1(4), 45-62. (In Persian)

- Saeedi, M. R. (2003). ***An introduction to public participation and non-governmental organizations***. Tehran, Iran: Ministry of Culture and Islamic Guidance Publications and Publications.[In Persian].

- Salehi,S.H., Khalaji, A., & Baseri, A. (2016). The Impact of NGOs on Security Parameters, ***Crisis and Emergency Management Quarterly***, 7(26), 31-56. (In Persian).

- Saqi, M. (2014) ***Investigating the service performance of non-governmental organizations and its relationship with the welfare of street working children (Case study: NGOs working and street children in Tehran).*** Master Thesis, Al-Zahra University (In Persian).

- Schalke, I. (2014). ***A study and comparison of the performance of non-governmental organizations in empowering street children in Tehran***. Master Thesis, Allameh Tabatabai University. (In Persian).

- Shah bahrami, F., & Pishghahifar, Z., & Zalpour, K., & Bakhtiari, T. (2010). Impact Of NGOs ' Activities On Crime Prevention Perpetration By Women Who Supervise Their Families (Crime Prevention). ***Police Management Studies Quarterly (Pmsq)***, 5(3), 504-518. (In Persian).

- Shakoori A. (2015) The role of NGOs in the empowerment of street labor children in Tehran. ***scds***. 3(3), 33-60 (In Persian).

- Sheikhi Pishkamari, A. R. (2017). ***Investigating the effect of non-governmental organizations on the performance of urban management in Gonbad Kavous***. Master Thesis, Islamic Azad University, Shahroud Branch. (In Persian).

- Shirvani, A., & Farzaneh, H. (2018). Non-governmental Organizations And Urban Security (Case Of Study: City Of Isfahan). ***Urban Studies***, 8(28), 91-132. (In Persian)

- Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2009). ***Economic development***. Harlow.

- Veisi, K. (2011). ***Analysis of effective factors on attracting the participation of local organizations in the protection and rehabilitation of Zarivar Marivan Lake in Kurdistan Province***. Master Thesis, Trabiat Modares University. (In Persian).

- Yaqubi, P., Qasemi, A., & Moradi, M. (2018). Organizing the Participation of Non-Governmental Organizations in Ensuring Public Security with an Anti-Addiction and Drug Approach. ***National Security Quarterly***, 27, 143-16 (In Persian).

- Young, S. T. & Dhanda, K. K. (2012). ***Sustainability: Essentials for business.*** Sage Publications.